

LEADER VIISARIN KEHITTÄMISSTRATEGIA

Leader Viisarin visiona on "Kestävästi keskiössä, Viisari välittää". Kuva: RedanRedan.

Leader Viisari ry:n kehittämisstrategia vuosille 2023-2027 sisältää alueen kehittämiseen valitut painopisteet sekä tavoitteet ja keinot niiden toteuttamiseen. Uusiutumiskyky ja innovatiivisuus korostuvat elinvoiman vahvistamisessa. Strategian avulla tuemme sekä pieniä aloittavia yrityksiä että yhteisöllisyyttä ja elämän laatua edistäviä kehittämistoimia. Täydennämme alueemme muuta kehittämistä ja sen rahoittamista. Yhteisöllinen toiminta lisää alueemme sosiaalista pääomaa ja ihmisten aktiivisuutta. Viisarin toiminta perustuu paikallisuuteen.

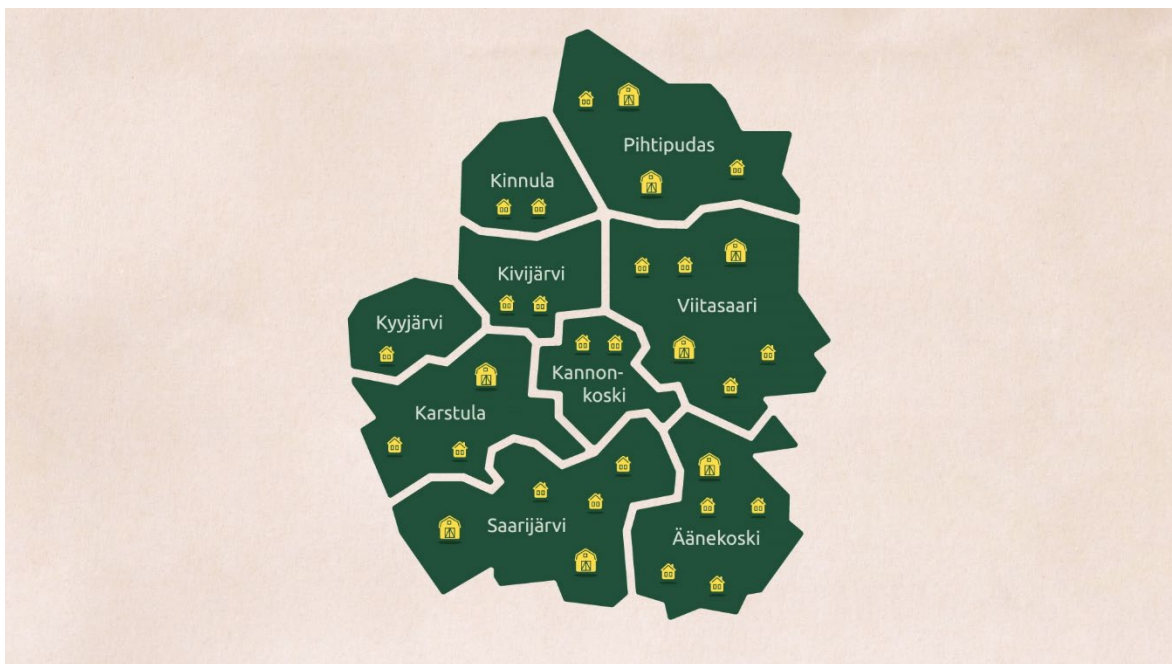
Paikallinen strategia toteuttaa osaltaan EU:n yhteistä maatalous- ja maaseutupolitiikkaa. Suomen tavoitteissa ja toimenpiteissä pyrkimyksenä on uudistuva ja monipuolinen maaseutu, jossa kehittäminen on kestävää kasvun näkökulmasta, työllisyys paranee, tasa-arvo kohenee, ja jossa sosiaalinen osallisuus vahvistuu samoin kuin paikallisuus. Tavoitteita toteutetaan myös Leader-ryhmien alueellisissa ja paikallisissa strategioissa ja ohjelmissa. Viisarin kehittämisstrategiassa tavoitteet ovat läpileikkaavina teemoina.

Strategian rahoitussuunnitelma ja rahoituskehys

Myönnetty CAP-rahoitus paikallista kehittämisstrategiaa toteuttaviin toimiin (euroa)

	EU	Valtio	Kunta	Julkinen rahoitus yhteensä		Yksityinen rahoitus		Kokonaisrahoitus yhteensä
Painopisteet	43 %	37 %	20 %	€	%	€	%	
Innovatiivisuus ja uudistumiskyky	260.257	223.943	121.050	605.250	15	200.000		805.250
Vireys: tahtoa ja kykyä	867.525	746.475	403.500	2.017.500	50	1.400.000		3.417.500
Asumisen uudet tuulet ja ympäristö voimavarana	607.268	522.532	282.450	1.412.250	35	1.100.000		2.512.250
Strategiaa toteuttavat toimet yhteensä	1.735.050	1.492.950	807.000	4.035.000		2.700.000		6.735.000
Toimintaraha	431.505	371.295	200.700	1.003.500	19,92			1.003.500
Rahoitus yhteensä				5.038.500	65	2.700.000	35	7.738.500

TOIMINTA-ALUEEN KUVAUS

Leader Viisarin toiminta-alue. Kuva: Videotiiviste

Viisari on toiminut jo 22 vuotta Keski-Suomen maakunnan pohjoisosissa. Toiminta-alueeseen kuuluvat Saarijärven, Viitasaaren ja Äänekosken kaupungit sekä Kannonkosken, Karstulan, Kinnulan, Kivijärven, Kyyjärven ja Pihtiputaan kunnat. Viisarin toiminta-alueetta halkovat valtatie 4, valtatie 13 ja valtatie 77 nk. Sininen tie. Viisarin alue on valtaosin harvaanasuttua maaseutua.

	Asukasluku 31.12.2021	Kokonais- pinta-ala km ²	Asukastiheys as/km ²	Asukasluku 31.12.2014
Kannonkoski	1311	549,9	2,41	1475
Karstula	3774	963,2	4,01	4286
Kinnula	1581	495,7	3,22	1766
Kivijärvi	1088	599,9	1,85	1244
Kyyjärvi	1232	469,6	2,74	1399
Pihtipudas	3873	1247	3,15	4261
Saarijärvi	9117	1423	6,47	10084
Viitasaari	6070	1589	3,84	6780
Äänekoski	18218	1138	16,32	19909

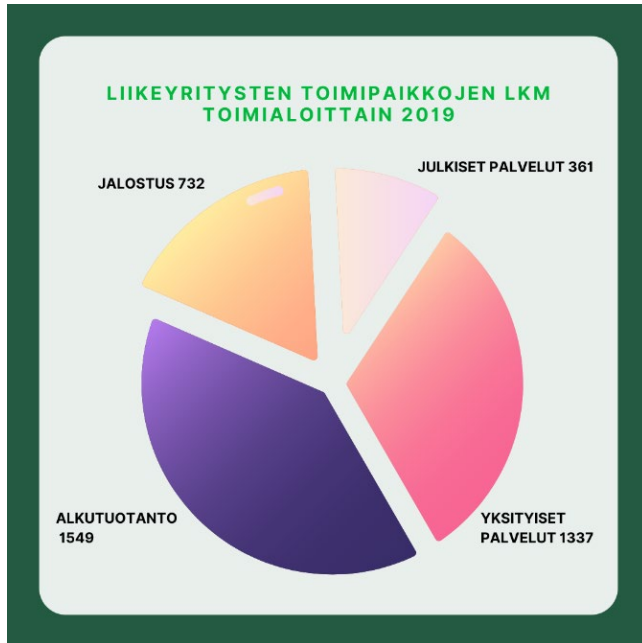
Työpaikkaomavaraisuusaste alueella on pääsääntöisesti yli 90 %. Karstulassa, Kyyjärvellä, Viitasaarella ja Äänekoskella omavaraisuusaste on yli 100 %. Suurin työpaikkaomavaraisuusaste on Viitasaarella, jossa omavaraisuusaste oli 105,8% vuonna 2019. Pienin työpaikkaomavaraisuusaste on Kivijärvellä.

Elinkeinorakenne ja yrittäjyys

Alueella on monipuolista teollisuutta, vahvaa maataloutta sekä palveluyrityksiä. Äänekoski tunnetaan teollisuudesta ja biotaloudella on siellä vahva rooli. Hirvaskankaan alue nelostien ja valtatie 69 risteyksessä on kehittynyt monipuoliseksi kaupan ja palvelujen kesukseksi. Biotalous on vahvasti läsnä myös Saarijärvellä, jossa sijaitsee Jyväskylän ammattikorkeakoulun Biotalousinstituutti, joka yhdessä Pohjoisen Keski-Suomen ammattioppilaitoksen kanssa muodostaa Biotalouskampuksen. Saarijärvellä myös kulttuurilla on vahva rooli. Oppilaitokset tuovat monipuolista osaamista alueelle.

Äänekosken lisäksi nelostien varrella sijaitsevat Viitasaari ja Pihtipudas. Viitasaari sijaitsee Keitelelen rannalla, missä vesistö koskineen ja kulttuurikeskusta tukee matkailupalveluja, teollisuudella ja kulttuuritapahtumilla on suuri merkitys. Pihtipudas on puolestaan tunnettu Pihtiputaan mummo -brändinsä lisäksi teollisuudesta ja nelostien ympäristössä olevista palveluista. Pihtipudas ja Kinnula ovat Viisarin alueen vahvoja maatalouspitäjiä. Kyyjärvi on yksi alueen merkittävistä liikenteen solmukohtista, jossa sijaitsee kauppakeskus Paletti. Kyyjärven lisäksi sinisen tien varrella sijaitsevat Kannonkoski ja Viitasaari. Karstula on tunnettu erityisesti puu- ja metalliteollisuudesta. Osana nuorisokeskusten verkostoa Kannonkoskella sijaitsee Nuorisokeskus Piispala, joka tarjoaa monipuolisesti liikunta- ja harrastusmahdollisuuksia sekä leirikoulupalveluja. Kivijärven alueella sijaitsee Salamajärven kansallispuisto, jossa on saatavana palveluita majoituksesta aktiviteetteihin luontomatkailijoille. Pohjoisen Keski-Suomen alueella on tuulivoimatuotannossa seitsemän voimalaa.

Alueen elinkeinorakenne koostuu pääosin pienyrityksistä. Toimialoittain alueella on erityisesti jalostusta ja yksityisiä palveluja. Jalostuksessa korostuu erityisesti teollisuus ja rakentaminen. Maatiloja yhteensä alueella noin tuhat. Suurin osa maatalouden myyntituloista tulee maidontuotannosta.

Luonto ja maisema

Viisarin alue on maisemaltaan ja luontotyypiltään vaihtelevaa ja monipuolista keskisuomalaista maaseutumaisemaa, johon kuuluu laajoja metsä- ja suoalueita, peltoja, kyläkuntia, kirkonkylä ja vesistöalueita, unohtamatta alueen kulttuuriympäristöä. Viisarin alueella sijaitsee kaksi kansallispuistoa: Salamajärven kansallispuisto Kivijärven ja Kinnulan alueella ja Pyhä-Häkki Saarijärvellä. Salamajärven kansallispuistossa on suuri suoerämaa. Pyhä-Häkki on tunnettu ikimetsästään. Luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen ja ympäristön hoitoon ja kehittämiseen panostetaan kehittämistoimissa. Hankkeissa otetaan huomioon niiden vaikutukset alueen luonnolle.

Kulttuuriympäristö

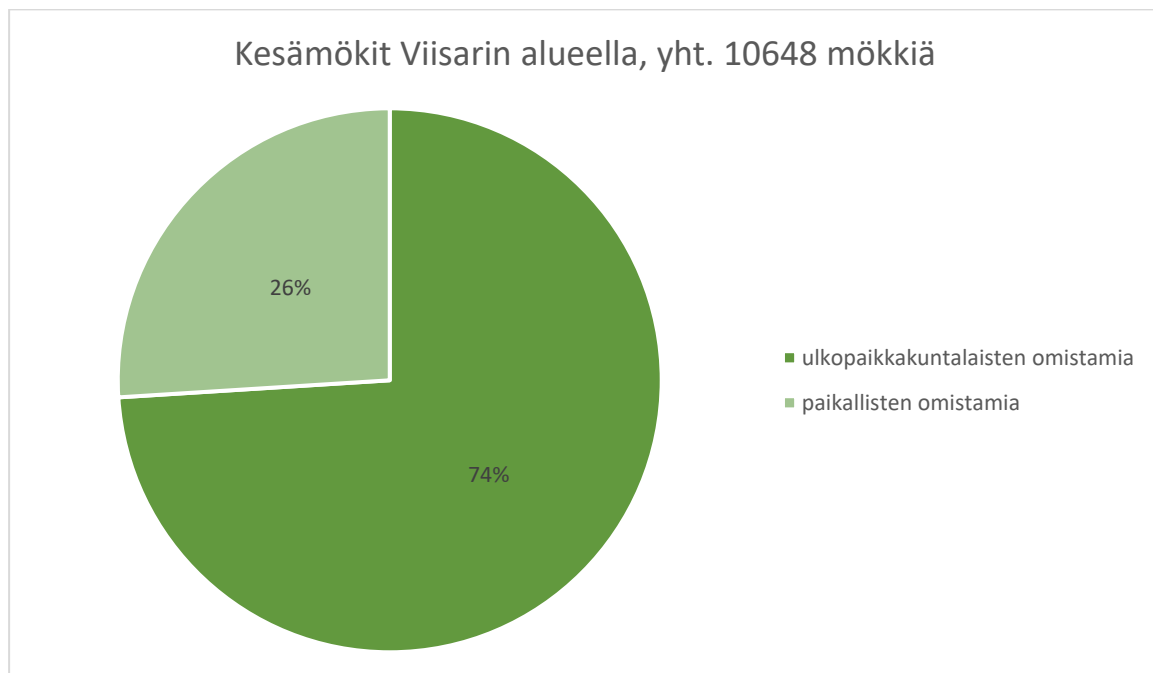
Kulttuuriympäristö koostuu kulttuurimaisemista, rakennetusta kulttuuriympäristöstä, muinaisjäänöksistä ja perinnemaisemista. Kulttuurimaisemia ovat myös valtakunnalliset maisema-alueet.

”Rakennettuun kulttuuriympäristöön kuuluvat rakennukset ja erilaiset rakenteet. Rakennusperinnöllemme on tyypillistä moninaisuus ja vaihtelevaisuus.”

Kulttuurisella kestävyydellä on merkitystä myös veto- ja pitovoiman sekä niin sanottujen hyvän elämän tekijöiden näkökulmasta ja tämä tarjoaa myös yhden lisäperustelun kulttuuriympäristöjen hoitamiselle sekä rakennetun ympäristön historiallisen kerrostuneisuuden vaalimiselle.

Monipaikkaisuus ja vapaa-ajan asuminen

Monipaikkaisessa asumisessa on käytössä kaksi tai useampia eri paikoissa sijaitsevia asuntoja, joissa asutaan vuorotellen. Monipaikkaisuuden taustalla voi olla monia tekijöitä vuoroasumisesta, työhön tai omaisen hoitoon. Se voi liittyä myös haluun yhdistää vapaa-aika ja työ. Monipaikkaiset tekevät usein monipaikkaista ja paikkariippumatonta tietotyötä, luovan alan työtä tai toimivat yrittäjinä. Keski-Suomen alueen kesämökeistä suurin osa on ulkopaikkakuntalaisten omistamia.

Paikkariippumattoman työn ja etätöiden suosion kasvu ovat mahdollistaneet monipaikkaisuuden kehittymisen. Vapaa-ajan asumista ja monipaikkaisuutta alueella tukevat etätötilat Äänehub

Äänekoskella, Lennätin Viitasaarella, Hubteekki Pihtiputaalla ja Multihub Karstulassa. Vuokra-asuntoja on alueella vähän, mikä vaikuttaa monipaikkaisuuteen. Tonttitarjonnasta vastaavat pääosin alueen kunnat. Yksityisten henkilöiden kiinnostus tonttimyyntiin on vähäistä.

Monipaikkaisuus lisää palveluiden tarvetta alueella, mutta voi lisätä myös palveluiden kannattavuutta ja työpaikkoja. Haasteena on, kuinka monipaikkaiset sitoutetaan alueelle ja saadaan mukaan alueen toimintaan ja kehittämiseen.

Äänekosken ÄäneHub tarjoaa etätyötiloja, kokoustiloja sekä järjestää useita tapahtumia yrittäjille.

VIISARIN ALUEEN VAHVUUDET JA MAHDOLLISUUDET

Alueen vahvuudet ja mahdollisuudet

Monipuolinen yritystoiminta
 Bio- ja kiertotalous
 Teollisuus, alkutuotanto
 Monipuoliset koulutuspalvelut
 T&K&I -toiminta ja kansainvälisyys
 Aktiiviset yhteisöt
 Kulttuuri ja kulttuuriperintö, matkailu
 Yhteydet ja sijainti
 Etätyöskentelytilat
 Monipuolinen aluerakenne
 Luonnon monimuotoisuus
 Alue- ja seututyö

Uusiutuvat energianlähteet ja
 hajautettu tuotanto
 Digitalisaatio
 Monipaikkaisuus
 Asumisen erilaiset ratkaisut
 Alkutuotannon monipuolistaminen,
 jalostusasteen nosto, lähituotteet,
 kalatalous, huoltovarmuus
 Luontoon liittyvien palvelujen
 kehittäminen
 Kestävät ympäristöteot
 Verkostoituminen ja yhteistyö

Pohjoisen Keski-Suomen alueella on monipuolista yritystoimintaa teollisuudesta alkutuotantoon sekä matkailuun. Aluetta vahvistavat bio- ja kiertotalous sekä niiden myötä syntyvät uudet tuotteet ja tuotantotavat. Monipuoliset koulutuspalvelut, kattava lukioverkko sekä ammattikoulu lisäävät alueen osaamispääomaa. Aktiiviset yhteisöt korostavat paikallisidentiteettiä sekä vaalivat alueen kulttuuriperintöä.

Alue- ja seututyötä on vahvistanut muun muassa Sydänsuomessa brändi ja alusta, jonka avulla aluetta tuodaan näkyvästi esille ja jonka kanssa alueen yhteinen kehitystyö jatkuu.

Alueen luonto on monimuotoista, mikä luo mahdollisuuksia esimerkiksi huoltovarmuuden edistämiseen. Digitalisaatio, alueen keskeinen sijainti ja hyvät kulkuyhteydet luovat oivat mahdollisuudet etätyöskentelytilojen kehittämiseen ja monipaikkaisen asumisen lisäämiseen alueella. Myös verkostoituminen ja yhteistyö lähialueiden kanssa on luontevaa keskeisen sijainnin ja yhteyksien myötä.

Luonto, kulttuuri ja kulttuuriperinnön vaaliminen luovat mahdollisuuksia matkailun kehittämiseksi. Lähituotteet ja luontoon liittyvien palvelujen kehittäminen lisäävät alueen houkuttelevuutta ja matkailua.

STRATEGIAN TEEMAT

Kestävä kehitys, ilmasto ja ympäristö sekä digitaalisuus ovat strategian läpileikkaavia teemoja. Älykäs kylä on kehittämisen uusi toimintatapa, jota voidaan toteuttaa kaikissa strategian painopisteistä.

Kestävä kehittäminen tarkoittaa ekologisen kestävyuden lisäksi taloudellista, sosiaalista ja kulttuurista kestävyttä. Kestävä kehitys jakautuu ekologiseen, sosiaaliseen, kulttuuriseen ja taloudelliseen kestävyteen.

Kehittämistyössä kestävät ympäristöteot ovat keskeisessä roolissa. Resurssiviisaus on yksi näistä teoista. Kehittämistyössä tunnistetaan ja huomioidaan myös talouden ja yrittäjyyden uudet muodot, kuten alustatalous. Jakamistalous ja kiertotalous ovat merkittävässä roolissa kehittämisessä tulevaisuudessa.

Teettämistämme Kestävän kehityksen oppaista voit lukea lisää, mitä kestävä kehitys tarkoittaa ja kuinka se voidaan ottaa huomioon yritystukea tai hankerahoitusta haettaessa.

[Kestävän kehityksen opas yrittäjille](#)

[Kestävän kehityksen opas hanketoimijoille](#)

Digitaalisuus ymmärretään laajasti alueen elinvoimaa lisäävänä mahdollistajana. Digitaalisuus on olennainen kehittämisteema ja sillä mahdollistetaan palveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta, osallisuutta sekä erilaisia työnteon muotoja. Digitaalisuudelle haasteita tuottavat alueen vaihtelevat tietoliikenneyhteydet. Tietoliikenneyhteyksien, palvelujen ja neuvonnan kehittäminen lisäävät alueiden ja asukkaiden tasa-arvoa. Ikääntyvä alue on erityisen haasteellinen digipalvelujen näkökulmasta.

Digitaalisten teknologioiden käyttö on yksi tapa saavuttaa kehittämisen tavoitteita. Käytössä voi olla monenlaisia digitaalisia työkaluja. Digitaaliset teknologiat ovat monissa tapauksissa tarpeen tavoitteiden saavuttamiseksi tehokkaammin.

Kehittämistyössä pyritään edistämään hiilineutraaliutta, hiilitaseen laskemista arvonluonnin osana ja vauhditetaan hiilikompensaatiomenetelmien käyttöönottoa.

ÄLYKÄS KYLÄ -STRATEGIAT JA HANKKEET

Älykkäät kylät ovat maaseudun yhteisöjä, jotka käyttävät innovatiivisia ratkaisuja parantaakseen kestävyytään paikallisten vahuuksien ja mahdollisuuksien pohjalta. Yhteisö voi yhdessä kumppanien kanssa etsiä ratkaisuja palvelujen heikkenemiseen maaseudulla esim. jakamis- ja alustatalouden välinein, vaikuttaa laajasti ymmärrettyyn turvallisuuteen epävarmassa maailmassa. Osallistava valmistelu kuuluu älykkään kylän kehittämiseen, strategian toteuttamiseen. Siinä hyödynnetään ja parannetaan taloudellisia, kulttuurisia, sosiaalisia ja ympäristön edellytyksiä erityisesti hyödyntämällä digitalisaation tarjoamia mahdollisuuksia. Tiivistetysti: Älykäs kylä on alusta hyvälle elämälle, yrittämiselle ja asumiselle. Lue lisää älykkäistä kylistä: <https://maaseutu.fi/alykkaat-kylat/>

Katso videolta, mitä Leader Viisarin strategian teemat tarkoittavat ja pitävät sisällään.

STRATEGIAN PAINOPISTEET

Leader Viisarin strategian teemoissa on myös kolme eri painopistettä, jotka ovat innovatiivisuus ja uudistumiskyky, vireys: tahtoa ja kykyä sekä asumisen uudet tuulet ja ympäristö voimavarana. Leader Viisarin julkinen haettava rahoitus on kokonaisuudessaan n. 5 miljoonaa euroa, joka jakautuu kullekin painopisteelle seuraavanlaisesti:

Innovatiivisuus ja uudistumiskyky 25 %

Vireys: tahtoa ja kykyä 45 %

Asumisen uudet tuulet ja ympäristö voimavarana 30 %.

Alempana kunkin painopisteen sisältö on avattu tarkemmin.

Leader Viisarin strategian teemojen painopisteet.

Innovatiivisuus ja uudistumiskyky

Innovatiivisuus ja uudistumiskyky tarkoittavat sitä, että muuttuvat tilanteet ja ympäristöt nähdään mahdollisuuksina luoville ja kekseliäille ratkaisuille, joilla vahvistetaan yhteenkuuluvuutta yhteistyön avulla. Luodaan uusia innovatiivisia ratkaisuja, tuotteita ja palveluita. Sovelletaan uusia työkaluja ja uskalletaan ottaa myös riskejä. Olemassa olevia resursseja käytetään tehokkaasti. Opitaan uutta ja poisopitaan vanhentuneista toimintatavoista.

Jatkuva oppiminen ja osaamisen kartuttaminen voi tapahtua työssä ja arjessa. Yrityksille osaamisen kehittäminen lisää kilpailukykyä ja toiminnan kehittymistä. Oppilaitokset tukevat alueen kehittämis- ja

innovaatiotoimintaa. Uudistumiskyky tarkoittaa ajattelua ja toimintaa uudistavia toimenpiteitä. Toteutusmuotoja ovat esimerkiksi ajatushautomot/think tank -malli, tulevaisuuspäivät ja ennakoinnin opettelu sekä rohkeuden tukeminen, oppimisen ruokkiminen, uudelle ajattelulle altistaminen, villitseminen, poisoppiminen, toisilta oppiminen.

Ympäristöä ja resursseja säästävän tuotannon ja palvelujen kehittäminen, tutkimus, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan arkipäiväistäminen ja näkyväksi tekeminen sekä käyttöönotto uudistavat aluetta. Kiertotalouden ratkaisu voi olla esimerkiksi rakennusosapankki.

Resurssiviisaus mahdollistaa alueen kehittämistä kestävästi. Resurssiviisaasta toimintaa ovat esimerkiksi joukkoistaminen ja alustatalouden ratkaisut. Resurssiviisaudella tarkoitetaan erilaisten resurssien (luonnonvarat, raaka-aineet, energia, tuotteet ja palvelut, tilat ja aika) käyttöä harkitusti ja hyvinvointia sekä kestävää kehitystä edistävällä tavalla. Resurssiviisautta voi toteuttaa esim. kierrättämällä materiaaleja ja käytettyjä rakennusosia.

Kylätalojen monipuolinen ja innovatiivinen käyttö muuhunkin kuin harrastuksiin ja yhteisiin kokoontumisiin voi edistää myös yrittäjyyttä. Maatilojen tyhjillään olevien tuotantorakennusten uusi käyttö voi monipuolistaa maaseudun elinkeinoja.

Uudistumiskyky

Jatkuva oppiminen ja osaamisen kartuttaminen voi tapahtua työssä ja arjessa. Yrityksille osaamisen kehittäminen lisää kilpailukykyä ja toiminnan kehittymistä. Oppilaitokset tukevat alueen kehittämis- ja innovaatiotoimintaa. Uudistumiskyky tarkoittaa ajattelua ja toimintaa uudistavia toimenpiteitä. Toteutusmuotoja ovat esimerkiksi ajatushautomot/ think tank, tulevaisuuspäivät ja ennakoinnin opettelu sekä rohkeuden tukeminen, oppimisen ruokkiminen, uudelle ajattelulle altistaminen, villitseminen, poisoppiminen, toisilta oppiminen.

Kierrätys, resurssiviisas- ja ilmastotietoinen toiminta

Ympäristöä ja resursseja säästävän tuotannon ja palvelujen kehittäminen, tutkimus, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan arkipäiväistäminen ja näkyväksi tekeminen sekä käyttöönotto uudistavat aluetta. Kiertotalouden ratkaisu on esim. rakennusosapankki.

Resurssiviisaus mahdollistaa alueen kehittämistä kestävästi. Resurssiviisaasta toimintaa ovat esimerkiksi joukkoistaminen ja alustatalouden ratkaisut. Resurssiviisaudella tarkoitetaan erilaisten resurssien (luonnonvarat, raaka-aineet, energia, tuotteet ja palvelut, tilat ja aika) käyttöä harkitusti ja hyvinvointia sekä kestävää kehitystä edistävällä tavalla. Resurssiviisautta voi toteuttaa esim. kierrättämällä materiaaleja ja käytettyjä rakennusosia.

Kylätalojen monipuolinen ja innovatiivinen käyttö muuhunkin kuin harrastuksiin ja yhteisiin kokoontumisiin voi edistää myös yrittäjyyttä. Maatilojen tyhjillään olevien tuotantorakennusten uusi käyttö voi monipuolistaa maaseudun elinkeinoja.

Maatalouden kokeilut

Maaseudun merkitys korostuu juuri nyt mm. Ukrainan sodasta ja ilmastomuutoksesta johtuvasta raaka-aineiden ja lannoitteiden saatavuuden heikentymisestä sekä polttoaineiden hinnannoususta. Lisäksi kotimaisen alkutuotannon kannattavuuden ongelmat tarvitsevat uusia ratkaisuja huoltovarmuuden parantamiseksi.

Alkutuotannon kokeilut, kuten uudet tuotantokasvit, uusien menetelmien kokeilu ja tutkimustiedon tuominen arkeen ovat keinoja vahvistaa omavaraisuutta, varautumista muutoksiin ja tukea huoltovarmuutta. Alkutuotantoa voidaan kehittää nostamalla jalostusastetta ja monipuolistamalla sitä.

Datan merkitys

Datan hyödyntäminen palvelujen kehittämisessä korostuu yhä enemmän. Dataa voidaan hyödyntää myös yhteissuunnitteluun, osallisuuteen ja kansalaisten vaikuttamiseen. Esimerkkeinä karttapalvelut, kaupunkimallit ja pelillistetty suunnittelu.

Uudet teknologiat kuten 3D, 4D, algoritmit, lohkoketjut, lisätty todellisuus (XR), liikenne palveluna (MaaS), älyliikenne edelläkävijöiden johdattamana avaavat näkymiä tulevaan ja tukevat muutokseen valmistautumista.

Vireys: tahtoa ja kykyä

Yrittäjyys, yritysverkostot ja kv-yhteistyö kehittyvät. Nuoria kannustetaan yrittäjyyteen alueella. Yrittäjyyttä tuetaan ja ollaan yrittäjämönteisiä. Asukkaiden ja yhteisöjen aktiivisuus. Alueen vetovoimaa lisätään. Osaamispääoman lisääminen.

Positiivinen maaseutu

Paikallisen, oman alueen kulttuurin vahvistamisella lisätään hyvinvointia ja yhteenkuuluvuutta sekä alueen pito- ja vetovoimaa. Lähipalvelut mahdollistavat osallistumista ja osallisuuden kokemusta. Eri-ikäiset alueen asukkaat yhdessä voivat olla vahvistamassa yhteisöä ja ehkäisemässä syrjäytymistä. Yhdessä tekeminen rakentaa 2020-luvun kotiseutuhenkkeä, joka elää ajassa, sallii uusien asukkaidenkin mukana tulevat ajatukset, on avointa kaikille, rakentaa arvostuksesta siteitä ihmisten välille. Yhteisöllisyys vahvistaa kansalaisyhteiskuntaa, jossa lapset ja nuoret voivat hyvin ja saavat valmiuksia tulevaisuuden tekemiseen ja mahdollisuuden lähteä rohkeasti pois, ehkä palataksaan.

Alueen kehittämisen ja vireyden ylläpidon kannalta on tärkeää tukea yhdistyksiä ja nostaa yhdistysten toimintaa esille, jotta toimintaan löydetään vanhojen yhdistystoimijoiden rinnalle uusia henkilöitä tai saadaan muuten uudistettua tärkeäksi koettua yhteistä toimintaa.

Positiivinen maaseutu edistää myös digitaalisuutta ja pitää kaikki mukana ”digiyhteiskunnan kelkassa” ja palvelujen turvallisessa käytössä nekin, joiden ulottuvilla digi ei ole.

Yhteistyön rakentaminen

Yritykset, yritysverkostot ja palveluketjut ovat talouden perusta Viisarin alueella. Niiden kehittäminen kaippaa myös kansainvälisyyttä. Pohjoismaista yhteistyötä tukee liikenneyhteyden parantuminen erityisesti Merenkurkun yhteys. Alueella on mahdollisuus suuntautua vahvaan yhteistyöhön Ruotsin kanssa, arjen käytännön yhteistyötä tekemällä. Ilmastotekona suunta on järkevä, koska yhteys vähentää maantieliikenteen päästöjä.

Ruokahuollon toimijoita ovat lähituottajat, joiden yhteistyötä ja toimintatapoja voidaan kehittää keittiöiden/julkisten hankkijoiden kanssa. Lisäksi voidaan vahvistaa ruoan tuotantoa alueella. Hankintaosaamisen lisääminen tukee kestävästä kehitystä.

Yhteistyö voi olla toimialarajat ylittäviä kokeiluja esim. matkailu-hyvinvointiyrittäjä -yhdistelmä tai yritykset-kylätoimijat. Yhteistyötä voi olla myös kuntien, yritysten ja yhdistysten välillä.

Työ ja osaajat

Tässä painopisteessä osaaminen nostetaan alueen pääomaksi tunnistamalla myös hiljainen tieto.

Pohjoisen Keski-Suomen osaajat liikkuvat verkostoissa, ovat monipaikkaisia tai lähellä asuvia, mutta tunnistamattomia toimijoita. Seudun vetovoimalla on suurempi merkitys osaajalle kuin esimerkiksi toimialan tai ammattialan imagolla. Myös kumppanin työllistyminen koetaan tärkeänä. Elämisen autoriippuvuus näkyy julkisen liikenteen puuttuessa.

Kehittämisessä on huomioitava eri ikäryhmät, heidän tarpeensa ja resurssinsa. Alueella on tilastojen valossa alhainen koulutustaso, erityisesti nuoremmassa ikäluokissa. Alhainen koulutustaso ei merkitse välttämättä osaamisen puutetta. Työssä tarvittavat taidot ja tiedot voivat olla karttuneet tekemisen ja kokemuksen kautta.

Myös yritysten ja osaajien sitouttaminen kasvattaa alueen elinvoimaa. Siihen voidaan vastata lisäämällä työnantajien ja potentiaalisen työvoiman kohtaamista. Tekemällä aluetta tunnetuksi ja kannustamalla alueen sisäiseen ja alueen ulkopuolelle suuntautuvaan verkostoitumiseen, alueen veto- ja pitovoimaa voidaan kasvattaa. Näin alue houkuttelee uusia investointeja ja toimijoita.

Yrittäjyys

Nuorten yrittäjyyden vahvistaminen on edelleen kehittämisen keskiössä. Yrittäjyyttä voidaan edistää koulutuksella tai yrityksessä oppimisella. Nuorten omat hankkeet voivat toteutua esim. tiimioppimista tai kevytyrittäjyyttä soveltaen. Oleellista on verkostoituminen, osaamisen tunnistaminen ja osaamisen tuotteistaminen.

Tuotanto- ja palvelutarpeiden tunnistaminen luo mahdollisuuksia uudelle liiketoiminnalle. Etäpalveluissa on mahdollisuuksia tunnistamalla, mitä voidaan tuottaa etänä tai muuttaa etäpalveluksi. Yrittäjyyttä vahvistetaan osaamisen tunnistamisella ja tuotteistamisella.

Yritysten ja elinvoiman kasvua voidaan vahvistaa tukemalla yrityksiä, sukupolven- ja omistajan vaihdoksia ja yrittäjähenkistä asennetta. Yritysten elinkelpoisuuden tunnistaminen on edellytys omistajanvaihdokselle. Yritystoiminnan kehittäminen tukee muutoksia ja liiketoiminnan uudistumista.

Yrittäjien jaksamisen ja hyvinvoinnin lisääminen voi tarkoittaa osaamisen ja ajanhallinnan kehittämistä, neuvontaa ja vertaistukea. Elämykset ja vapaa-ajan harrastukset lisäävät yrittäjän hyvinvointia. Paikalliset palvelut ja yrittäjä- tai tuottajajärjestöjen tuki sekä verkostot vahvistavat yrittäjän jaksamista. Myös yrittäjä- ja tuottajajärjestöjen palvelujen sekä toiminnan kehittäminen tukevat yritystoimintaa.

Ruoka ilmastotekona ja huoltovarmuus

Alueella on 1055 aktiivista maatilaa ja ne tuottavat elintarvikekäyttöön pääosin lihaa, maitoa ja viljoja. Jatkojalostuksen toimijoista alueella on Valio Äänekoskella, pieniä yrityksiä mm. lihankäsittelyssä ja leipomotoimintaa. Parasta paikallisesti ja lähituotanto merkitsevät alueen osaamisen ja muiden resurssien esiin nostamista ja vahvistamista. Lähtökohtana ovat lyhyet jalostusketjut, ymmärrys lähituotteiden kestävästä tuottamisesta alueella, asiakastarpeiden tunnistaminen ja kysyntä sekä markkina/viestintä. Pienyrittäjien tukeminen mahdollistaa liiketoiminnan kehittämistä ja tätä kautta mahdollistaa työpaikkojen lisääntymisen alueella. Mahdollisuuksia alueelle luovat elintarviketuotannon ja alkutuotannon kehittäminen entisestään.

Luonnon ja luonnosta saatavien hyödykkeiden taloudellinen sekä luonnon monimuotoinen kestävä käyttö tukee ilmastotavoitteita, osaamista ja asenteiden muokkaamista. Luontoon liittyvä kulttuuri päivitetään 2020-luvun eräkävijäkulttuuriksi se voi sisältää esim. erä- ja datatalouden yhdistämistä ja edelläkävijöiden osaamisen hyödyntämistä. Jokamiehenoikeuden ja jokamiehenosaamisen ympärille rakentuu kymmenen miljoonien eurojen arvon tuotanto. Tämän lisäksi keruutuotteiden merkitys on edelleen suuri kotitarvekäytössä. Lähiluonnonvarojen käyttöön liittyvä osaaminen ja paikallistuntemus on vahvaa. Tällä on merkitystä myös huoltovarmuuden kannalta. Tällä hetkellä on kysyntää puhtaudelle, luonnolle ja luonnon uudentavalle ulottuvuudelle, kokonaiselle palveluketjulle.

Suomessa syntyy noin 640 miljoonaa kiloa elintarvikejätettä vuosittain, josta ruokahävikin osuus on noin puolet. Ruokahävikin osuus elintarvikejätteestä on noin 360 miljoonaa kiloa.

Toimenpiteitä ovat ilmastoruoan tuottaminen, luomutuotanto ja tuontiruoan korvaaminen lähellä tuotetulla, ruokahävikin vähentäminen, lyhyet tuotantoketjut, ylikulutuksen hillitseminen.

Asumisen uudet tuulet ja ympäristö voimavarana

Alueen uudet ja erilaiset asumisratkaisut tukevat alueen vetovoimaa, monipaikkaisuutta ja etätyöskentelyä. Ympäristö on viihtyisä, turvallinen ja monimuotoinen ja se houkuttelee uusia asukkaita. Luontoa ja kulttuuriympäristöä vaalitaan ja ympäristön tilaa parannetaan.

Asumisen uudet tuulet

Maaseudulla asuminen merkitsee tilaa ja luonnon läheisyyttä. Vahvat kylät ja aktiiviset toimijat ja tietynlainen yhteisöllisyys vaikuttavat myös asuinpaikan houkuttelevuuteen. Uudenlaisia asumisen ratkaisuja kehitetään, kokeillaan ja testataan. Kohteina voivat olla yksittäiset rakennukset, pihapiirit tai laajemmat kylä- ja asuinalueet. Asumisratkaisuja kehitetään erilaisille asutokunnille: lapsiperheistä senioreihin, yhden hengen talouksista yhteisöihin. Uusien asumisen ratkaisujen lisäksi myös hyviä perinteitä vaalitaan, tehdään näkyväksi ja kehitetään eteenpäin.

Alueen toimijoita kannustetaan puurakentamiseen ja erikokoisten rakennusten, vaihteittain rakennettavien ja muunneltavien rakennusten suunnitteluun. Kannustetaan myös maatalojen talousrakennusten uudelleen käytön kartoittamiseen ja suunnitteluun. Esille nostetaan myös olemassa olevia hyviä resurssiivisaita ratkaisuja.

Matkailu sekä kaupalliset ja muut palvelut voivat hyödyntää sijaintia isojen teiden varrella ja liikenteen solmukohdissa. Palvelut ovat Viisarin alueella suuressa roolissa ja palveluiden tukemisella voidaan vahvistaa alueen elinvoimaa ja houkuttelevuutta. Matkailun ja oheispalveluiden kehittämisellä vahvistetaan myös osaltaan alueen elinvoimaa. Luontopalveluiden tukeminen vahvistaa myös matkailua. Alueella on paljon

teollisuutta, erityisesti metsä- ja metalliteollisuuden yrityksiä. Näiden lisäksi alueella on mm. puunjalostusteollisuutta sekä merkittävää hirsitalotuotantoa ja massiivibetonirakentamista. Yritykset luovat alueelle myös alihankintaketjuja.

Alueen vetovoimatekijöinä voidaan pitää myös rikasta kulttuuriympäristöä (rakennusperintö, muinaisjäännökset, maisema-alueet), jonka säilymiseen ja hoitoon panostetaan kehittämistyössä.

Monipaikkaisen elämän edistäminen on maaseudun elinvoiman ja vireyden kannalta tärkeä kehittämiskohde. Sitä voidaan edistää huomioimalla työnteon erilaisia muotoja. Etäratkaisuja kehittämällä vahvistetaan myös monipaikkaisuuden asemaa alueella. Monipaikkaiset lisäävät olemassa olevien palvelujen kysyntää, kannattavuutta ja tuovat ostovoimaa. Osallistamalla monipaikkaisia ihmisiä heidät voidaan saada mukaan alueen toimintaan ja kehittämiseen. Yhteistyö esimerkiksi hubien, yritysverkostojen ja yhdistyksien kesken mahdollistaa uusien palveluketjujen- ja mallien sekä uusien ansaintamallien- ja ratkaisujen kehittämisen.

Ympäristö voimavarana

IPCC on hallitustenvälinen ilmastonmuutospaneelin raportti 2022 (Intergovernmental Panel on Climate Change), joka nostaa esille tehokkaita päästövähennyskeinoja mm. energiatehokkuuden parantaminen, uusiutuvat energialähteet sekä hiilen talteenotto ja varastointi.

Asukkaita lähellä oleva luonto on konkreettinen vaalimisen tai kunnostamisen arvoinen asia. Toimenpiteillä innostetaan pieniin parannuksiin ja luonnon arvon huomioimiseen.

Pyritään hyödyntämään alueen kulttuuriympäristökohteita hoitamalla ja kehittämällä niitä. Huolehditaan perinteisistä kulttuurikohteista ja kehitetään niitä. Rinnalle tuodaan esimerkiksi teollisuusmatkailu ja muut uudet kohteet ja reitit.

Liikenteen sähköistyminen edistyy maaseudulla kasvukeskuksia hitaammin, mutta alueen valtateiden liikenne sähköistyy nopeasti. Silloin asumisesta ja liikkumisesta johtuva ympäristökuormitus vähenee merkittävästi ja voi edistää maaseutuasumista sekä hajautettujen palvelujen kehittämistä. Maaseudun tuulivoimatuotanto kompensoi hiilidioksidipäästöjä merkittävästi. Kehittämistyössä panostetaan CO₂-päästäjien vähentäviin toimiin.

Uusiutuvan energian käyttöä pyritään lisäämään nykyisestä energia- ja ilmastostrategian sekä hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti. Tavoitteena on, että uusiutuvan energian osuus loppukulutuksesta on vähintään 51 prosenttia vuonna 2030. Uutena tekijänä on Ukrainan sodan vaikutus energian hintaan. Toimenpiteenä mm. korvataan fossiilisia uusiutuvalla energialla sekä kehitetään riskinhallintaa ja ennakkointia.

Hajautettu tuotanto tarkoittaa palvelun tuottamista hajautetuissa, toisistaan riippumattomissa yksiköissä. Näitä voivat olla mm. energian tuotannon/ jakelun ja vesihuollon ratkaisut, vesihuollon turvallisuudesta huolehtiminen. Toimenpiteillä pyritään edistämään Keski-Suomen hiilineutraaliustavoitetta vuoteen 2030 mennessä.

STRATEGIAN TAVOITE

Tavoitetila:

- Viisarin alueella asukkaat voivat vaikuttaa alueen elinvoimaisuuteen ja omaan elinpiiriinsä. Viihtyisä ja turvallinen ympäristö, etätyömahdollisuudet ja monipuoliset asumisratkaisut sekä puurakentaminen houkuttavat uusia asukkaita.
- Ihmisistä ja ympäristöstä huolehditaan.
- Yritystoiminta on aktiivista ja se perustuu osaamiseen, yhteistyöhön ja asiakastarpeiden tuntemiseen.
- Pohjoinen Keski-Suomi on vahvana alkutuotannon ja jalostuksen alueena varautunut ruoan ja energian tuotannon kriiseihin ja kehittänyt tuotantoa, joka on vastuullista ja kokonaiskestävää.
- Kehittämisessä käytetään alueella Leader-rahoituksen lisäksi muita kehittämisvaroja. Yhteensovittamista tehdään kehittäjä- ja rahoittajaverkostossa.

Laadulliset tavoitteet ovat vastuun tunteminen ilmastosta ja ympäristöstä, yhteistyön tekeminen suunnitelmallisesti, yritysten ja yhteisöjen toimintamahdollisuuksien monipuolistuminen, osaamisen lisääminen, nuorten osallistuminen kehittämistoimintaan ja yritteliäisyys, tulevaisuuteen suuntautuvan myönteisen kotiseutuajattelun kehittyminen, osallisuuden vahvistaminen.

Tutustu rahoituksen hakemiseen Leader Viisarin nettisivuilla www.keskisuomenmaaseutu.fi/viisari.

Leader Viisarin alueeseen kuuluu yhdeksän kuntaa.